

Colofon

DUIN, jaargang 42, nummer 4,
winter 2019

ISSN - 0168-7948

Redactie

Bas Arens, Peter van den Berg,
Annelies Boutellier, Adriaan en
Sytske Dijksen, Jos Lap, Arjen Kok,
Marijke Kooijman, Hanneke Mesters,
Frans Micklinghoff, Joost van Reisen,
Julius Röntgen

Eindredacteur

Antje Ehrenburg - antje-ehrenburg.nl

Fotoredacteur

Ronald van Wijk

Vormgeving en opmaak

René van Rossum
Puffin dtp & fotografie

Druk

Veldhuis Raalte

Redactieadres

DUIN, Rapenburg 8,
2311 EV Leiden
Tel: 071-5143719
stichting@duinbehoud.nl
www.duinbehoud.nl

Donateurschap

Beschermheer/vrouwe vanaf € 100,-
Instellingen € 40,-
Particulieren € 21,-
Studenten / 65+ € 17,-
Losse abonnementen € 60,-

Betalingen

NL38ASNB8804514132
© Stichting Duinbehoud
Nieuwe donateurs van de
Stichting Duinbehoud kunnen
zich aanmelden op het redactieadres
of via: duinbehoud.nl/helpmee/doneer/

Bij de voorkant

Bosuil in oude beukenboom
Foto: René van Rossum

Inhoud DUIN

is een kwartaaluitgave van de Stichting Duinbehoud. Deze stichting zet zich in voor bescherming en herstel van de oorspronkelijke natuur in de duinen en voor het belang van de natuurgerichte recreant.

6

Bosuilen in de AWD

Vader en zoon Koning doen al meer dan 50 jaar veldonderzoek aan bosuilen in de Amsterdamse Waterleidingduinen. Waardoor is het aantal broedparen er de laatste tien jaar zo gedaald?

15

Samen voor de kust

Deze nieuwe rubriek houdt u op de hoogte van de activiteiten en successen van onze lokale vrijwilligersgroepen.

18

Bezemkruiskruid en zijn belagers

Bezemkruiskruid is een succesvolle nieuwkomer in ons land. Welk insect wordt hier zijn natuurlijke vijand? Mogelijk een dwergcicade die de gifstoffen in deze plant weet te omzeilen...

En verder:

2 Column

4 Dwars door de duinen

10 Engelandvaarders

12 Duitse Waddeneilanden

16 Duinen in beeld

21 Recensies

22 De duinen als sportschool

26 DUNEA: Stikstof te lijf met grazers

28 Mijn duin

30 Stuifduin

32 Duinleven: rozetten

Sponsors

DUIN wordt gesponsord door PWN, Dunea en Waternet. Samen willen we laten zien dat de duinen het beschermen waard zijn. Stichting Duinbehoud zal zich echter niet laten beperken in het ondernemen van acties die zij noodzakelijk acht.

Planten met een kort steeltje

In deze herfst viel mij het enorme aantal rozetten van de hondstong op: langs het fietspad, langs het voetpad door de duinen, en ook elders, zij aan zij. Een rozet is een kransje van bladeren dat zich tegen de grond aandrukt. Deze bladeren zijn mooi in de rondte geordend, zodat elk blad de maximale hoeveelheid licht vangt. Meestal groeien de oudste, de onderste bladeren in de lengte door, zodat deze steeds in het licht blijven. Bij hondstong staan de jongere bladen wat omhoog. Ook zo blijft er licht vallen op de onderste bladen. Eigenlijk is een rozet een groeivorm, waarbij de steel ultrakort is en de bladeren elkaar op de grond welhaast verdringen.

Een rozet heeft vele voordelen, speciaal in een dynamische omgeving als de duinen. Zeker als de jonge bladen wat opstaan, glijdt regenwater naar het centrum, en vervolgens de grond in. Daar bevindt zich een penwortel, die met zijn fijne zijworteltjes alzo extra water opzuigt. Vaak zie je frisgroene rozetten in het dorre gras.

Bij een platte wortelrozet verdamppt alleen de bovenzijde water, in een omgeving waar zuinigheid met water geboden is. Zo'n rozet kan ook nauwelijks afgegrasd worden. Een rozet houdt ook alle concurrentie op afstand.

Een rozet heeft ook nadelen. Denk aan bloemen, denk aan zaadverspreiding. Tien hommels passen niet in een

rozettenhartje. In het voorjaar kiest de plant daarom voor een andere groeiwijze: uit de rozet schiet een stengel op, hoger en hoger, met steeds meer bloemen, met bladeren ook. De rozet wordt afgebroken, het materiaal gaat naar boven. Uiteindelijk benut de plant zijn laatste energie en bouwstoffen aan het zaad, dat hoog aan de verdorrende plant hangt, ter verspreiding. Bij hondstong helpen klittenzaadjes daarbij. Uit succesvol zaad vormt zich het jaar erop een nieuw rozetje, dat de tijd neemt. De rozet wordt groter en groter, en dan valt de winter in. Suikers en andere stoffen worden naar de penwortel gebracht, en de rozet boet aan schoonheid in. Pas in het voorjaar zal hij bloeien. Een plant met zo'n levenscyclus wordt een tweejarige genoemd.

Gidsjes vertonen zelden rozetten. Toch valt het leren kennen ervan mee, te beginnen met de grote. Teunisbloemrozetten hebben een witte hoofdnerf en rood aangelopen bladeren. Slangenkruid is echt ruwbladig, toortsen zacht behaard. In de bloeitijd kan je letten op bloeiende planten naast een rozet. Die kunnen van dezelfde soort zijn. Hondstong vergelijkt u maar met de foto, hierbij afgebeeld. •

Tekst: Peter van den Berg
Foto: Peter Meininger